

**Spory o „popretie pohľadávky“.
Srovnání české a slovenské úpravy. „Spotřebitelské
insolvenční právo“. Judikatorní souvislosti.**

1

**Omšenie 19. 09. 2016
JUDr. Zdeněk Krčmář**

Motto:

2

„Morem člověka je jeho domnění, že ví.“

M. de Montaigne

Druhy incidenčních sporů podle českého úpadkového práva

3

- **Odporové spory.**
- **Excindační spory.**
- **Odpůrčí spory.**
- **Spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela.**
- **Spory o náhradu škody na majetkové podstatě.**
- **Spory o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty prodejem mimo dražbu.**
- **Určovací spory.**
- **Jiné incidenční spory.**

Odporové spory (Spory z popěrných úkonů)

4

- **Věcná příslušnost:** Insolvenční soud
(§ 7a písm. b/ IZ)
(§ 159 odst. 1 písm. a/ IZ)
- **Místní příslušnost:** Insolvenční soud
(§ 7b odst. 4 IZ)
(§ 160 odst. 1 IZ)
- **Soudní poplatek ze žaloby:**
(Pouze položka 13 Sazebníku poplatků)

Odporové spory. Přihlášení pohledávky.

5

§ 105 IZ

Podá-li insolvenční návrh věřitel, je povinen doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a k návrhu připojit její přihlášku; jde-li o pohledávku, která se do insolvenčního řízení jinak nepřihlašuje, považuje se po rozhodnutí o úpadku za uplatněnou podle § 203.

Odporové spory. Přihlášení pohledávky.

6

§ 173/1/věta třetí IZ

Věřitelé vykonatelných pohledávek na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu kdykoli v průběhu insolvenčního řízení, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka a přihláška pohledávky byla podána v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvá.

Odporové spory (Spory z popěrných úkonů). Postavení dlužníka věřitele.

7

§ 183/2 IZ

Přihláškou pohledávky není dotčeno ani právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky po kterékoli z osob odpovídajících mu společně a nerozdílně s dlužníkem; o právu věřitele požadovat plnění od dlužníka ručitele, včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení, to platí obdobně.

Odporové spory. Z judikatury.

8

- **Zjištěná pohledávka konkursního věřitele zaniká i v případě, že byla v souladu se zákonem uspokojena mimo konkurs. (R 18/2004)**
- **Prohlášení konkursu na majetek jednoho ze solidárních dlužníků nebrání věřiteli v tom, aby pohledávku vymáhal souběžně jak po úpadci (postupem podle zákona o konkursu a vyrovnání), tak po ostatních solidárně zavázaných dlužnících. Podstatné je, že v rozsahu plnění poskytnutého na dluh ostatními solidárními dlužníky zaniká i pohledávka přihlášená do konkursu. (R 9/2005)**

Odporové spory. Splatnost pohledávky

9

**Přihlásit lze i pohledávku nesplatnou
nebo
pohledávku vázanou na podmínku.
(§ 173/3 IZ)**

Přihlášení: § 110/1, § 136/2/d IZ

**Odporové spory.
Změna splatnosti nesplatné pohledávky.**

10

Rozhodnutí o úpadku – bez vlivu

Rozhodnutí o způsobu řešení úpadku:

Konkurs – změna splatnosti - § 250 IZ

Reorganizace – pozdější změna splatnosti

§ 329/3, § 337/3, § 341/1/a IZ

Oddlužení – bez vlivu

**Odporové spory.
Splatnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.**

Do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku

V době do rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku se vlivem insolvenčního řízení nemění splatnost věřitelovy pohledávky proti dlužníku ani vůči dlužníkovým spoludlužníkům.

**Odporové spory.
Splatnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.**

12

Od prohlášení konkursu na majetek dlužníka

V době od prohlášení konkursu na majetek dlužníka, se nesplatný společný závazek dlužníka považuje za splatný u dlužníka (§ 250 IZ), nikoli však u jeho spoludlužníků.

**Odporové spory.
Splatnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.**

13

Od povolení oddlužení

V době od povolení oddlužení do splnění oddlužení se vlivem insolvenčního řízení nemění splatnost věřitelovy pohledávky proti dlužníku ani vůči dlužníkovým spoludlužníkům, pohledávka však může být uspokojena dlužníkem bez zřetele k tomu, že její splatnost nenastane po celou dobu trvání oddlužení.

Odporové spory. Splatnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.

14

Od povolení reorganizace

V době od povolení reorganizace do účinnosti reorganizačního plánu (§ 352/1 IZ) se vlivem insolvenčního řízení nemění splatnost věřitelovy pohledávky proti dlužníku ani vůči dlužníkovým spoludlužníkům. V návaznosti na obsah účinného reorganizačního plánu může dojít ke změně splatnosti věřitelovy pohledávky proti dlužníku, která nemá vliv na splatnost téže pohledávky vůči dlužníkovým spoludlužníkům, může však vést i k tomu, že dosud nesplatný společný závazek dlužníka se vůči dlužníku stane splatným později než proti jeho spoludlužníkům (že termín splatnosti pohledávky bude /jen/ vůči dlužníku odsunut na pozdější dobu).

Odporové spory. Splatnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.

15

Od účinnosti reorganizačního plánu

Není-li tímto zákonem nebo reorganizačním plánem stanoveno jinak, zanikají účinností tohoto plánu práva všech věřitelů vůči dlužníkovi; za věřitele dlužníka se považují osoby uvedené v reorganizačním plánu za podmínek v něm stanovených, včetně rozsahu jejich práv (§ 356/1 IZ).

- => Schválený reorganizační plán působí od své účinnosti v poměru mezi věřiteli a dlužníkem stejně, jako privativní novace závazku, s tím rozdílem, že se tento účinek neopírá o dohodu, ale o zákon.
- => V porovnání s obecnými ustanoveními o privativní novaci způsobuje účinný reorganizační plán zánik všech dosavadních pohledávek věřitelů vůči dlužníku podléhajícím insolvenčnímu režimu, bez zřetele k tomu, zda na ně reorganizační plán pamatuje výslovně.

Odporové spory. Splatnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.

16

Od účinnosti reorganizačního plánu

Důsledkem úpravy obsažené v § 356/1 a 3 IZ je, že:

od účinnosti reorganizačního plánu nelze hovořit o další existenci závazku společného dlužníku i jeho spoludlužníkům.

Ve vztahu k dlužníku je zde pouze závazek „nový“ (vymezený reorganizačním plánem), jakkoli mnohdy pouze redukováný co do výše a změněný co do splatnosti.

Práva věřitele ze „starého“ závazku vůči dlužníkovým spoludlužníkům změny nedoznávají.

**Odporové spory.
Shrnutí ohledně (ne)splatných pohledávek.**

17

V insolvenčním řízení se zásadně uspokojují (jsou-li řádně přihlášeny) **splatné i **nesplatné** pohledávky vůči dlužníku, bez zřetele k tomu, je-li způsobem řešení úpadku konkurs, reorganizace nebo oddlužení.**

**Odporové spory.
Podmíněnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.**

18

Do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku

V době do rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovra úpadku se vlivem insolvenčního řízení nemění **podmíněnost věřitelovy pohledávky proti dlužníkovi ani vůči dlužníkovým spoludlužníkům.**

Odporové spory. Podmíněnost pohledávky. Z judikatury.

19

Před právní mocí rozhodnutí, kterým soud přizná účastníku občanského soudního řízení nárok na náhradu nákladů řízení (před okamžikem vzniku nároku na náhradu nákladů řízení), nelze takový nárok přihlásit do insolvenčního řízení ani jako pohledávku vázanou na splnění odkládací podmínky.

R 85/2015:

Rozsudek NS z 31. 03. 2015, sen. zn. 29 ICdo 62/2014

Odporové spory. Podmíněnost pohledávky. Z judikatury.

20

Podmínku podle § 36 obč. zák., na jejímž splnění závisí účinnost jinak perfektního právního úkonu, je třeba odlišovat od podmínky, kterou si účastníci právního úkonu sjednají jako předpoklad (náležitost) pro vznik smluvního nároku (subjektivního práva a jemu odpovídající povinnosti).

Rozsudek z 26. 11. 2003, sp. zn. 32 Odo 894/2002, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročník 2003, pod číslem 215.

Odporové spory. Podmíněnost pohledávky. Z judikatury.

21

Jak Nejvyšší soud vysvětlil v R 85/2015 úprava obsažená v ustanovení § 173 odst. 3 insolvenčního zákona, jež dovoluje přihlásit do insolvenčního řízení i pohledávku vázanou na podmínku, předjímá typové uplatnění těch pohledávek, jejichž vznik podmínili účastníci závazkového právního vztahu (zpravidla účastníci smlouvy) tím, že nastane skutečnost, která je jim v době, kdy činí právní úkon (od 1. ledna 2014 právní jednání), neznámá a je pro ně nejistá, tedy pohledávek zpravidla vázaných na splnění odkládací podmínky (srov. § 36 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku a pro dobu od 1. ledna 2014 § 548 a § 549 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku).

Nejde-li o pohledávku, jejíž vznik vázali na splnění odkládací podmínky účastníci závazkového vztahu (zde dlužník a dovolatel coby smluvní strany nájemních smluv), pak již zbývá jen určit, zda příslušný nárok (...) je konstruován jako pohledávka vázaná na splnění odkládací podmínky (a jaké) zákonem.

R 11/2016: usnesení NS 30. 6. 2015, sen. zn. 29 NSCR 49/2013,

Odporové spory. Podmíněnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.

22

Od prohlášení konkursu na majetek dlužníka

V době od prohlášení konkursu na majetek dlužníka, se podmíněný společný závazek dlužníka vázaný na splnění **rozvazovací** podmínky považuje v insolvenčním řízení za nepodmíněný, dokud rozvazovací podmínka není splněna (§ 173/3 IZ), což však neplatí u dlužníkových spoludlužníků.

Na pohledávky věřitelů vázané na splnění **odkládací** podmínky nemá prohlášení konkursu vliv ani ve vztahu k dlužníku (§ 173/3 IZ) ani ve vztahu k jeho spoludlužníkům. Pohledávka vázaná na splnění **odkládací** podmínky se i v konkursu uspokojuje (vyplácí) až po splnění podmínky; teprve poté se o ní vydává rozvrhové usnesení nebo další rozvrhové usnesení (§ 306/4 a 5 a § 307/4 IZ).

Do té doby se ostatně některé z nich ani nepřezkoumávají (§ 51/4 IZ, § 189/1, § 191/1 IZ).

Odporové spory. Podmíněnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.

23

Od povolení reorganizace

V době od povolení reorganizace do účinnosti reorganizačního plánu se podmíněný společný závazek dlužníka nemění proti dlužníku ani proti jeho spoludlužníkům.

V době od účinnosti reorganizačního plánu platí o podmíněném společném závazku dlužníka proti dlužníku to, co určuje reorganizační plán, přičemž opět půjde (vzhledem k povaze plánu jako privativní novace) o „nový“ závazek dlužníka (§ 356/1 IZ).

„Starý“ podmíněný společný závazek platí v nezměněném rozsahu vůči dlužníkovým spoludlužníkům (§ 356/3 IZ).

Odporové spory. Podmíněnost pohledávky proti dlužníkovi spoludlužníku.

24

Od povolení oddlužení

V době od povolení oddlužení do splnění oddlužení se vlivem insolvenčního řízení nemění podmíněný společný závazek dlužníka proti dlužníkovi ani proti jeho spoludlužníkům.

Povahou rozvazovací podmínky je dáno, že se pro ni při oddlužení uplatní i bez výslovné úpravy prosadí stejný režim jako při konkursu. Dokud rozvazovací podmínka není splněna, uspokojuje její dlužník jako nepodmíněný.

Na pohledávky věřitelů vázané na splnění odkládací podmínky bude nutné (při srovnání s úpravou pro účely konkursu a při analogickém využití úpravy týkající se popřených pohledávek při oddlužení schválením splátkového kalendáře (§ 411/2 IZ) uplatnit ten postup, že splátky připadající na tuto pohledávku vyplatí insolvenční správce věřiteli neprodleně po splnění odkládací podmínky, což může nastat i po splnění oddlužení a po rozhodnutí o osvobození dlužníka od zbytku dluhů (které na zadrženu část pohledávky nedopadá).

Odporové spory. Nepeněžitý společný závazek dlužníka

25

Pohledávku je nutné vždy vyčíslit v penězích, i když jde o pohledávku nepeněžitou (§ 175 věta první IZ). Jde-li o pohledávku nepeněžitou nebo pohledávku neurčité výše, musí být vyjádřena v penězích na základě odhadu její hodnoty (§ 175 poslední věta IZ).

=> Do insolvenčního řízení lze přihlásit i nepeněžitou pohledávku, které odpovídá společný závazek dlužníka k nepeněžitému plnění.

=> V insolvenčním řízení zaniká nepeněžitá pohledávka v příslušném rozsahu i tím, že na ni bylo dlužníkem plněno (podle vyčíslení) penězi.

=> Insolvenčním řízením formálně nedotčený **společný nepeněžitý závazek** dlužníkovu spoludlužníka doznává obsahové změny spočívající v tom, že s účinky vůči spoludlužníku **může zčásti zaniknout dlužníkovým peněžitým plněním** na něj. Otázka zní, zda po takovém částečném splnění bude ještě možné a na základě jakých kritérií vynucovat vůči dlužníkovu spoludlužníku splnění společného závazku v nepeněžitě formě.

Odporové spory. Změna výše společného peněžitého závazku dlužníka v cizí měně.

26

- Pohledávka v cizí měně musí být přepočítána podle
 - **kurzu devizového trhu** vyhlášeného ČNB a není-li, pak
 - **středního kurzu** centrální banky příslušné země, popřípadě - **aktuálního kurzu** mezibankovního trhu k americkému dolaru nebo k euru
- 1/ **v den zahájení insolvenčního řízení**, nebo (stala-li se splatnou dříve)
- 2/ **v den její splatnosti** (§ 175 věta 2. a 3. IZ).
- => Společný závazek dlužníka v cizí měně, který nebyl splatný ke dni zahájení řízení, může mít v době, kdy se stane splatným vůči spoludlužníku, jinou výši, než v době, kdy je přepočítán proti dlužníku.

Odporové spory. Omezení rozsahu přihlašované pohledávky

27

§ 170 IZ

V insolvenčním řízení se neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není-li dále stanoveno jinak,

a) úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,

b) úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,

(...)

e) smluvní pokuty, pokud právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku,

(...).

Odporové spory. Omezení rozsahu přihlašované pohledávky. Společný závazek dlužníka

28

Z § 170 IZ plyne, že:

V rozsahu, ve kterém pohledávku odpovídající společnému závazku dlužníka nemůže přihlásit věřitel, ji nemůže ani podmíněně přihlásit dlužníkův spoludlužník.

V rozsahu, ve kterém pohledávku odpovídající společnému závazku dlužníka nemůže přihlásit věřitel, ji (vzhledem k výše rozebrané nedotčenosti společného závazku dlužníkovy spoludlužníka) musí věřiteli stejně uhradit dlužníkův spoludlužník.

Odporové spory. Omezení rozsahu přihlašované pohledávky. Společný závazek dlužníka

29

Vzhledem k výše rozebrané nedotčenosti společného závazku dlužníka a spoludlužníka, musí dlužník a spoludlužník uhradit věřiteli společný závazek v rozsahu vyloučeném z uspokojení podle **§ 170 IZ** i tehdy, jestliže nároky tam uvedené vůči dlužníku zanikají, tedy při reorganizaci účinností reorganizačního plánu podle **§ 359 IZ** (s výjimkami tam uvedenými) nebo se vůči dlužníku posouvají do podoby naturální obligace, tedy při oddlužení na základě rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů (**§ 414 IZ**).

Odporové spory. Z judikatury.

30

Rozhodnutí vydané podle **§ 414 odst. 1 IZ**, jímž insolvenční soud osvobodí dlužníka od placení pohledávek v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, nezbavuje povinnosti k úhradě těchto pohledávek dlužníkovým věřitelům ani ručitele, ani jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu.

Pohledávka, na kterou se vztahuje rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení, vydané podle **§ 414 odst. 1 IZ**, v neuhrazeném rozsahu nezaniká, v soudním či jiném řízení ji však již nelze věřiteli přiznat; ve vykonávacím řízení má taková pohledávka stejný režim, jako promlčená pohledávka.

R 63/2011: Rozsudek NS z 25. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010

Odporové spory. Z judikatury (z odůvodnění).

31

Skutečnost, že věřitel nepřihlásil pohledávku vůči dlužníku by ve spojení s úpravou obsaženou v ustanovení **§ 183 IZ** mohla mít ve vztahu věřitel - ručitel obecně význam, jen kdyby žalovaná jako ručitelka v průběhu insolvenčního řízení věřitelovu pohledávku vůči dlužníku zcela nebo zčásti uhradila a současně by prokázala, že sama nemohla svou pohledávku z titulu tzv. ručitelského regresu přihlásit do insolvenčního řízení ani jako podmíněnou (**§ 183 odst. 3, věta první, IZ**) a že vzhledem k nečinnosti věřitele (jenž pohledávku nepřihlásil) nemohla v rozsahu takové úhrady vstoupit do insolvenčního řízení na jeho místo (**§ 183 odst. 3, IZ**).

R 63/2011: Rozsudek NS z 25. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010

Plnění na společný závazek dlužníka (1)

32

ObchZ - Má-li být věřiteli splněno tímž dlužníkem několik závazků a poskytnuté plnění nestačí na splnění všech závazků, je splněn závazek určený při plnění dlužníkem. **Neurčí-li dlužník, který závazek plní**, je splněn závazek nejdříve splatný, a to nejprve jeho příslušenství. (§ 330/1)

- Při plnění peněžitého závazku se započte placení nejprve na úroky a potom na jistinu, neurčí-li dlužník jinak. (§ 330/2)

- Má-li dlužník vůči věřiteli několik peněžitých závazků a dlužník neurčí, který závazek plní, placení se týká nejdříve závazku, jehož splnění není zajištěno nebo je nejméně zajištěno, jinak závazku nejdříve splatného. (§ 330/3)

OZ, OSŘ, ZKV, IZ (do 31.12. 2013) – bez úpravy

Plnění na společný závazek dlužníka (2)

33

NOZ - § 1932

(1) Má-li dlužník plnit na jistinu, úroky a náklady spojené s uplatněním pohledávky, započte se plnění nejprve na náklady již určené, pak na úroky z prodlení, poté na úroky a nakonec na jistinu, ledaže dlužník projeví při plnění jinou vůli.

(2) Určí-li dlužník, že plní nejprve na jistinu, úročí se náklady i úroky.

IZ - Není-li dále stanoveno jinak, plnění poskytnuté věřiteli po rozhodnutí o úpadku postupem podle tohoto zákona k uspokojení jeho pohledávky se započte nejprve na jistinu, pak na úroky, poté na úroky z prodlení a nakonec na náklady spojené s uplatněním pohledávky. (**§ 165/4 IZ**)

Odporové spory. Z Judikatury. Náhrada škody.

34

Věřitel, který (ač tak mohl učinit) v propadné přihlašovací lhůtě nepřihlásil pohledávku za dlužníkem do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, nemá podle § 98 a § 99 insolvenčního zákona právo na náhradu škody nebo jiné újmy (způsobené nedobytností pohledávky) vůči osobě uvedené v § 98 odst. 2 insolvenčního zákona, která ve smyslu ustanovení § 98 odst. 1 insolvenčního zákona porušila povinnost podat insolvenční návrh na majetek dlužníka.

Rozsudek NS z 17. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4269/2014

Schválen kolegiem NS k publikaci do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek

Odporové spory. Z Judikatury. Včasnost žaloby.

35

Popře-li nevykonatelnou pohledávku jak insolvenční správce, tak dlužník v oddlužení, musí být žaloba o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky včas podána (v rozsahu dotčeném popěrným úkonem toho kterého z nich) proti oběma popírajícím (proti insolvenčnímu správci i proti dlužníku). Nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky popřené insolvenčním správcem i dlužníkem v oddlužení, včas žalobu o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky vůči některému z popírajících (vůči insolvenčnímu správci nebo vůči dlužníku), pak v rozsahu popření pohledávky tím z popírajících, vůči kterému věřitel žalobu nepodal, nastávají účinky uvedené v § 198 odst. 1 větě třetí insolvenčního zákona. Včasnou žalobu podanou přihlášeným věřitelem ve stejném rozsahu vůči druhému popírajícímu, insolvenční soud zamítne.

R 33/2016: Rozsudek NS z 23. července 2015, sen. zn. 29 ICdo 24/2013

Odporové spory. Z Judikatury. Náklady exekuce.

36

Rozhodnutí, jímž soudní exekutor určuje náklady exekuce (pro účely jejich vymožení některým ze způsobů určených v exekučním příkazu k provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky) [příkaz k úhradě nákladů exekuce] je ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona „prováděním exekuce“ a nikoli jejím „nařízením“.

Rozsudek NS z 22. 12. 2015, sen. zn. 29 ICdo 5/2014

Schválen kolegiem NS k publikaci do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek

Odporové spory. Z Judikatury. § 199 IZ.

37

U přihlášené vykonatelné směnečné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jako důvod popření její pravosti nebo výše i kauzální námitky, nebyly-li uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí. Z pohledu ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona v takovém případě nejde o (nepřípustné) jiné právní posouzení věci.

R 59/2014: Rozsudek NS z 26. 02. 2014, sen. zn. 29 ICdo 4/2012

Odporové spory. Z Judikatury. § 199 IZ.

38

- I. Závěr rozhodce, že ohledně věřitelem požadovaného nároku lze o věci rozhodnout rozhodčím nálezem pro uznání (podle fikce uznání nároku), v sobě zahrnuje též úsudek, že takto přiznávaný nárok neodporuje právním předpisům. Takový úsudek je současně postačující pro závěr, že zkoumaný rozhodčí nález obsahuje právní posouzení věci ohledně přiznaných částek.**
- II. Námitka týkající se neplatnosti smlouvy, podle které bylo o věci rozhodnuto pro uznání nároku dlužníkem, se opírá o skutečnosti týkající se nařízení exekuce na majetek dlužníka a doručení usnesení o nařízení exekuce, jež vyvolalo generální inhibitorium; ve smyslu § 199 odst. 2 části věty před středníkem insolvenčního zákona jde proto o námitku skutkovou, která může vést k následnému jinému právnímu posouzení věci.**

Rozsudek NS z 31. 07. 2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011

Odporové spory. Z Judikatury. § 199 IZ.

39

U přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jako důvod popření její pravosti nebo výše jen skutkové námitky, konkrétně jen skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí (§ 199 odst. 2 insolvenčního zákona). Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz) nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání).

R 106/2013: Usnesení NS z 18. 07. 2013, sen. zn. 29 ICdo 7/2013

Odporové spory. Z Judikatury. Pořadí.

40

Údaj o pořadí, v jakém vznikl právní nárok přihlášeného věřitele na oddělené uspokojení přihlašované pohledávky, není povinnou náležitostí přihlášky pohledávky do konkursu vedeného podle zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2007).

Ustanovení § 28 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2007) předepisuje uspokojit oddělené věřitele z výtěžku zpeněžení zajištění podle tam určeného pořadí bez zřetele k tomu, zda ten který oddělený věřitel v přihlášce pohledávky do konkursu uvedl (tvrdil) jiný údaj o pořadí, v jakém mu vznikl právní nárok na oddělené uspokojení z výtěžku zpeněžení zajištění.

Spor o pořadí, v jakém oddělenému věřiteli vznikl právní nárok na vydání výtěžku zpeněžení zajištění, není (nemůže být) sporem o pořadí zajištěné pohledávky (nejde o spor vyvolaný konkursem).

Rozsudek NS z 30. 09. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2741/2012

Odporové spory. Z Judikatury. Pořadí.

41

Pro pořadí uspokojení více zajištěných věřitelů z výtěžku zpeněžení téhož zajištění je ve smyslu ustanovení § 167 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona (ve znění účinném do 31. prosince 2013) rozhodující skutečná doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, bez zřetele k tomu, že zajištěná pohledávka některého z nich byla předtím přezkoumána a zjištěna s uvedením chybného údaje o pozdější době vzniku zajištění v přihlášce pohledávky.

Usnesení NS z 30. 3. 2016, sen. zn. 29 NSČR 7/2014

Odporové spory. Z Judikatury. Pořadí.

42

Spor o pořadí, v jakém zajištěnému věřiteli vzniklo právo na přednostní uspokojení, nepovažuje insolvenční zákon za spor o pořadí pohledávky, jak je definován v § 195 insolvenčního zákona.

Rozsudek NS z 28. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2011/2014

Odporové spory. Z Judikatury. Pořadí.

43

Je-li popřeno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění v poměrech předvídaných ustanovením § 196 odst. 2 insolvenčního zákona, pak bez ohledu na důvody popření (tj. bez ohledu na to, zda je popřena /jen/ pravost /existence/ pohledávky vůči osobnímu dlužníku /odlišnému od zástavního dlužníka, ohledně jehož majetku je vedeno insolvenční řízení/, nebo zda je popřeno /jen/ právo na uspokojení ze zajištění /aniž by byla zpochybněna existence pohledávky vůči osobnímu dlužníku/, popř. zda je popřena jak existence pohledávky, tak i právo na uspokojení ze zajištění), podává žalobu na určení práva na uspokojení pohledávky ze zajištění věřitel pohledávky.

R 66/2013: Usnesení NS z 28. 02. 2013, sen. zn. 29 ICdo 11/2012

Motto:

44

**„Všechno už bylo napsáno, naštěstí ještě ne
všechno promyšleno.“**

S. J. LEC

Přímá aplikace směrnice na ochranu spotřebitele. (z judikatury)

45

V soukromoprávním sporu ze spotřebitelské smlouvy mezi dodavatelem a spotřebitelem, ve kterém posuzuje platnost sjednané prorogační doložky, nesmí soud aplikovat směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, přímo; kdyby tak učinil, šlo by o horizontální přímý účinek směrnice 93/13, zakázaný judikaturou Soudního dvora Evropské unie.

R 79/2013:

stanovisko OOK NS z 9. 10. 2013, sp. zn. Cpjn 200/2011.

Prorogace (z judikatury)

46

Ustanovení § 89a o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2013) o volbě místně příslušného soudu prvního stupně účastníky řízení v obchodní věci (na základě prorogační doložky uzavřené před 1.1.2014) se uplatní v řízení zahájeném po 1.1.2014 i v případě, že jejich právní vztah je vztahem z neoprávněného podnikání podle § 3a obch. zák.

R 39/2016:

Usnesení NS z 29. 9. 2015, sp. zn. 23 Cdo 1137/2015

Prorogace (z judikatury)

47

„Obchodní věci“ ve smyslu ustanovení § 89a o. s. ř. se rozumí i věc, ve které je předmětem sporu plnění ze závazkového vztahu, který se řídí obchodním zákoníkem (jen) proto, že smluvní strany závazkového vztahu uzavřely dohodu podle ustanovení § 262 odst. 1 obch. zák. nebo proto, že tak bez ohledu na povahu účastníků závazkového vztahu určuje ustanovení § 261 odst. 3 obch. zák.

R 79/2013:

stanovisko OOK NS z 9. 10. 2013, sp. zn. Cpjn 200/2011.

Prorogace (z judikatury)

48

Soud, který při zkoumání podmínek řízení dospěje k závěru, že prorogační doložka sjednaná ve spotřebitelské smlouvě, která má založit jeho místní příslušnost, odporuje ustanovení § 56 odst. 1 obč. zák., o tom vyrozumí účastníky řízení a vyzve je, aby se v určené lhůtě k této otázce vyjádřili. Závěr, že ujednání o prorogační doložce je absolutně neplatné (§ 55 odst. 2 obč. zák.) a že je namístě postupovat dle § 105 o. s. ř., přijme soud až poté, co ani ve lhůtě určené účastníkům řízení k vyjádření nevyjdou najevo (např. proto, že účastníci se k výzvě soudu nevyjádřili nebo proto, že spotřebitel v určené lhůtě popřel, že by prorogační doložka byla sjednána k jeho újmě) jiné skutečnosti, jež by dokládaly, že příslušné ujednání (ač se tak podle spotřebitelské smlouvy jeví), neznamená (v rozporu s požadavkem dobré víry) výraznou nerovnováhu v právech a povinnostech stran k újmě spotřebitele.

R 79/2013:

stanovisko OOK NS z 9. 10. 2013, sp. zn. Cpjn 200/2011.

„Spotřebitel“ a rozhodčí doložky (z judikatury) – 1.

49

Byl-li rozhodce určen odkazem na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak rozhodčí nálezn není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák.) neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém případě přesto nařízena a zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci v každém jejím stádiu pro nepřípustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit.

R 92/2013 (velký senát):

Usnesení NS z 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012

„Spotřebitel“ a rozhodčí doložky (z judikatury) - 2

50

Neobsahuje-li rozhodčí doložka přímé určení rozhodce ad hoc a odkazuje-li pouze na seznam rozhodců vedený a „rozhodčí řád“ vydaný fyzickou osobou (rozhodcem), je (jako celek) neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem. Rozhodčí nálezný vydaný rozhodcem určeným na základě takovéto absolutně neplatné rozhodčí doložky není způsobilým exekučním titulem, neboť rozhodce neměl k jeho vydání pravomoc.

R 53/2014:

Usnesení NS z 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 174/2014

„Spotřebitel“ a rozhodčí doložky (z judikatury) - 3.

51

Rozhodčí smlouva, jíž se strany dohodly, že majetkový spor rozhodne jeden z několika (zde osmi) jednoznačně (jmenovitě) určených rozhodců ad hoc s tím, že výběr jednoho z nich je na straně, která podá rozhodčí žalobu, je platným právním úkonem.

Rozsudek NS 29. 9. 2014, sp. zn. 33 Cdo 1616/2014

„Spotřebitel“ a rozhodčí doložky (z judikatury) – 4.

52

Neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák.

R 121/2011 (velký senát):

Usnesení NS z 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010

Vykonatelnost pohledávky proti „spotřebiteli“ (z judikatury) – 1.

53

Věřitel, jehož přihlášenou pohledávku popřel insolvenční správce nebo dlužník jako „nevykonatelnou“, a který zmeškal lhůtu k podání žaloby o určení pravosti nebo výše pohledávky určenou ve vyznění (výzvě) insolvenčního správce dle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona, nemá v rámci opravných prostředků proti rozhodnutí o odmítnutí přihlášky, jež se opírá o ustanovení § 198 odst. 1, věty třetí, insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 185 insolvenčního zákona, k dispozici (jako účinnou) obranu založenou na tvrzení, že výzvu ignoroval proto, že má za to, že přihlášená pohledávka je pohledávkou „vykonatelnou“ (pro niž platí režim ustanovení § 199 insolvenčního zákona).

R 105/2013:

Usnesení NS z 18. 7. 2013, sen. zn. 29 NSČR 25/2011

Vykonatelnost pohledávky proti „spotřebiteli“ (z judikatury) – 2.

54

Není-li při přezkumném jednání nepochybné, že pohledávka věřitele, přihlášená jako vykonatelná, byla přezkoumána jako pohledávka nevykonatelná, nelze než uzavřít, že věřitel takto přezkoumané a popřené pohledávky nebyl řádně poučen, jak má v insolvenčním řízení dále postupovat. Přestože věřitel byl přítomen při přezkumném jednání, musí mu v takovém případě insolvenční správce zaslat vyrozumění ve smyslu ustanovení § 197 odst. 2 insolvenčního zákona. Lhůta k podání incidenční žaloby neuplyne dříve než 15 dnů od doručení písemného vyrozumění (§ 198 odst. 1 věta první insolvenčního zákona).

Rozsudek NS 30. 10. 2014, sen. zn. 29 ICdo 30/2012

Náklady exekuce. Z Judikatury.

55

I poté, co nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného (dlužníka) je exekuční soud oprávněn zastavit exekuci vedenou na majetek povinného (dlužníka) a akcesorickým výrokem rozhodnout o nákladech exekuce; vydání usnesení o „zastavení“ exekuce není úkonem, jímž se exekuce „provádí“ (ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona); exekučnímu soudu náleží i právo návrh na zastavení exekuce zamítnout, dospěje-li k závěru, že důvody pro zastavení exekuce dány nejsou. Pro zastavení výkonu rozhodnutí to platí obdobně.

Usnesení NS z 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013

Popření pohledávky. Promlčení. Z Judikatury.

56

Promlčecí doba v obchodněprávním vztahu přestává běžet zahájením rozhodčího řízení, i když rozhodčí smlouva je neplatná.

Rozsudek NS 1. 6. 2016, sen. zn. 23 ICdo 19/2015

Popření pohledávky. Promlčení. Z Judikatury.

57

Dokud exekuční soud v exekučním řízení, případně insolvenční soud v incidenčním sporu neurčí (nevede v důvodech svého rozhodnutí), že rozhodčí nález nemá žádné právní účinky, jelikož byl vydán mimo rámec pravomoci rozhodce, je nutno posuzovat promlčení nároků z něj plynoucích jako u rozhodčího nálezu, jenž takovou vadou netrpí.

Rozsudek NS z 30. 6. 2016, sen. zn. 29 ICdo 41/2014